

ОНТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 1 беті

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫ ҮШІН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

БББ атауы: 6B10105 «Қоғамдық денсаулық сактау»

Пән коды: GMB 3201

Пәннің атауы: «Генетика және молекулалық биология»

Оқу сағаттары/кредит көлемі: 90 сағат/3 кредит

Курс және семестр: 2/3

ОНДҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 2 беті

Білім алушылардың өзіндік жұмысына арналған әдістемелік нұсқаулар «Генетика және молекулалық биология» жұмыс оку бағдарламасына сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 13 «30» 05 2024 ж.

Кафедра менгерушісі, м.ғ.к., профессор *М.М. Е* Есиркепов М.М.

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 3 беті

1. Тақырыбы: Ақуыздың құрлысы мен қызметі. Ақуыз фолдингі. Шаперондар, жасушадағы қызметі.

2. Мақсаты: ақуыздың құрлысы мен қызметін оқып үйрену, ақуыздарды сұрыптау және модификациялау, ақуыз фолдингінің үдерісі және кеңістік конформациясында шаперондардың қалыптасуы. Ақуыз биосинтезі және генетикалық код қасиеттерінің үдерістерін оқып үйрену

3. Тапсырмалар:

1. Ақуыз туралы түсінік
2. Ақуыздың құрлыымдық ұйымдасуы: аминқышқылдардың түрлері және құрлымы
3. Ақуыздың бірінші, екінші, ушінші, төртінші реттік құрлымы
4. Ақуыз фолдингі. Фолдинг ферменттері. Ақуыздардың жіктелуі.
5. Ақуыздың негізгі қызметі.
6. Ақуыздың түрлері-p-53 ақуызы, оның құрлымы және жасушалық үдерістерді реттеудегі рөлі.
7. Ақуыз фолдингі туралы түсінік
8. Ақуыз фолдингінің механизмі
9. Шаперондар, анықтамасы, қызметі және жіктелуі
10. Жасуша органоидтарындағы ақуыз модификациясы және сорттаруы
11. Фолдазалар. Анықтамасы және қызметі.
12. Рефолдинг дегеніміз не?

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 1-2 апта

7. Әдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру.

№2.1

1. Тақырыбы: Ақуыз биосинтезі. РНҚ трансляциясы. РНҚ түрлері. Құрлысы және қызметі

2. Мақсаты: РНҚ түрлерінің құрлыымдық ерекшеліктері және олардың жетілу процесі туралы түсінік беру.

3. Тапсырмалар:

1. ДНҚ трансляциясы туралы түсінік
2. Генетикалық код және оның қасиеттері
3. Рибосома құрлымы, рибосома орталығы және оның қызметі
4. Аминқышқылдардың белсенділігі
5. Инициация трансляциясы, инициация факторлары
6. Терминация трансляциясы, терминация факторлары
7. Элонгация трансляциясы, элонгация факторлары
8. Полисомалар
9. Ингибиторлар трансляциясы

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 4 беті

10. РНҚ-ның жалпы құрылымдық жоспары
  11. ДНҚ молекуласынан РНҚ молекуласының айырмашылығы
  12. мРНҚның қызметтік бөлімі
  13. Біріншілік, екіншілік, үшіншілік тРНҚ құрылымы
  14. РНҚ синтезінің ерекшеліктері
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӘЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 1-2 апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру.

№3.1

- 1. Тақырыбы:** Ақуыз құрылымының өзгеруіне байланысты пайда болатын моногенді аурулар
  - 2. Мақсаты:** моногенді ауру патогенезіне молекулалық-генетикалық механизмдеріне сипаттама беру
  - 3. Тапсырма:**
    1. Кіріспе
    2. Ақуыз алмасуының қалыпты жағдайы
    3. Жеке даму үдерісінде ақуыз баллансының өзгеруі
    4. Патологиялық жағдайда ақуыз алмасуының өзгеруі
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӘЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 3 апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№3.2

- 1. Тақырыбы:** Ерекше тұқым қуалайтын моногенді аурулар. Анықтамасы, себебтері, жіктелуі, клиникалық белгілері, тұқым қуалау типтері
- 2. Мақсаты:** моногенді ауру патогенезіне молекулалық-генетикалық механизмдеріне сипаттама беру
- 3. Тапсырма:**
  1. Ерекше тұқымқуалайтын моногенді аурулар туралы түсінік
  2. Моногенді аурулардың жіктелуі
  3. Геномдық импринтинг аурулары

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 5 беті

4. Экапансия аурулары
  5. Бур ата аналық дисомия аурулары
  6. Динамикалық мутация аурулары
  7. Соматикалық рекомбинация аурулары
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 3 апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№4.1

- 1. Тақырыбы:** Трансгеноз. Трансгенді ағзалар, фармация және медицинада қолдану
  - 2. Мақсаты:** Трансгенді ағзалардың пайда болу әдістерін сипаттау, фармация мен медицинада қолдану, тұқым қуалайтын аурулардың молекулярлы-генетикалық зерттеу әдістерімен танысу.
  - 3. Тапсырма:**
    1. Рекомбинантты ДНҚны құры
    2. Трансгеноз этаптары
    3. Трансгенді ағзалар
    4. Фармация мен медицинада қолдану әдістері
    5. Молекулалық-генетикалық зерттеу әдістері
      - а) молекулалық клондау
      - б) ПЦР
      - в) секвендеу
    6. Гендік технологиялар
    7. Биотехнология
    8. Трансгенді ағзалар. Алу әдістері және анықтамасы
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 4-апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№4.2

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 6 беті

- 1. Тақырыбы:** Адам генетикасын зерттеу әдістері.
  - 2. Мақсаты:** адам генетикасын зерттеу әдістерімен танысу
  - 3. Тапсырма:**
    1. Адам генетикасын оқып үйрену ерекшеліктері
    2. Адама генетикасын оқып үйрену әдістері
      - цитологиялық
      - егіздік
      - дерматоглифика және пальмоскопиялық
      - генетика-сома жасушалары
      - популяциялық-стстаистикалық
      - биохимиялық
      - генеологиялық
    3. Шежіре құрастыруда қоданылатын символдар
    4. Шежірені талдау ұстарымдары: аутосомды және рецессивті тұқымқуалау, жыныспен тіркес тұқым қуалау
    4. **Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
    5. **БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
    6. **Тапсыру мерзімі:** 4- апта
    7. **Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
    8. **Бақылау:**
      1. Тест сұрақтарына жауап беру.
      2. Жағдайлық есептерді шығару.
      3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
      4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№5.1

- 1. Тақырыбы:** Тұқым қуалайтын патологияның алдын алу. Генетикалық негіздері
- 2. Мақсаты:** тұқым қуалайтын аурулардың алдын алудың заманауи әдістерін зерттеу
- 3. Тапсырма:**
  1. Тұқымқуалайтын ауруларды алдын алудың генетикалық негізі
    - біріншілік алдын алу
    - екіншілік алдын алу
    - үшіншілік алдын алу
    - гендер экспрессиясын басқару
    - эмбрион және ұрықтың тұқымқуалайтын патологиядагы элиминациясы
    - жанұяны жоспарлау
    - қоршаған органды қорғау
  4. **Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  5. **БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  6. **Тапсыру мерзімі:** 5- апта
  7. **Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  8. **Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 7 беті

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№5.2

- Тақырыбы:** Пренатальды диагностика. Медициналық генетикалық кеңес беру
- Мақсаты:** пренетальды диагностика және медико-генетикалық кеңес беру негіздерін оқып үйрену

3. Тапсырма:

- Медико-генетикалық кеңес беру
- Пренатальды диагностика
  - жүкті әйелдерге арналған скринингте биохимиялық маркерлерін анықтау
  - инвазиялық әдістер
  - амниоцентез
  - хороион- және плацентобиопсия
  - инвазиялық емес әдістер
  - УДЗ
- Клиникаға дейнінгі болжай

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 5- апта

7. Эдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бақылау:

- Тест сұрақтарына жауап беру.
- Жағдайлық есептерді шығару.
- Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
- Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№6.1

- Тақырыбы:** Хромосомалық аурулар. Этиологиясы және жіктелуі. Онтогенезде хромосомалық ақаулардың байқалуы
- Мақсаты:** хромосомалық аурулардың этиологиясын, патогенезін және эпидемиологиясын оқу

3. Тапсырма:

- Хромосомалық ауруларды жіктеу, пайда болу механизмдері
- Х-хромосомалық моносомиясы синдромдарының генетикасы, клиникасы, этиологиясы
- Клиникалық картаның басты белгілері
- Ерлер мен әйелдердегі полисомалық X-хромосоманың этиологиясы, клиникасы, генетикалық аурулары
- Клиника және генетика
- Полисома белгілеріндегі аутосома бойынша генетикалық, этиологиялық, клиникалық синдромдары

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 6 апта

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 8 беті

7. Эдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бакылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№6.2

1. Тақырыбы: Ерекше тұқым қуалайтын аурулар: аналық тұқым қуалау, генетикалық импритинг, геномды импритинг, үш нуклеотидті қайталанулар экспансиясы

2. Маңсаты: үшнуклеод қайталануларының кеңеюінен туындаған аурулардың этиологиясын, патогенезін және эпидемиологиясын зерттеу (Гентингтон хореясы, миопатиялық дистрофия Курш-ман-Штейнперт-Баттен, митохондриалық аурулар (синдром MELAS)

3. Тапсырма:

1. Ерекше тұқымқуалайтын аурулар аурулар типтерін анықтау
2. Ерекше тұқымқуалайтын аурулар типтерін жіктелуі және этиологиясы
  - жыныспен тіркес тұқым қуалайтын аурулар
  - митохондриялық аурулар
  - геномдық импринтинг аурулары
  - үшнуклеотидті қайталанатын экспансиялар ауруы
  - приондық аурулар
3. Үшнуклетидті қайталанатын аурулар экспансиясының этиологиясы (хорея Гентингтон, миопати дистрофия Куршман-Штейнперт-Баттен)
4. Клиникалық көріністің негізгі белгілері
5. Коллагенопатиялардың клиникасы және генетикасы
6. Митохондриялық аурудың этиологиясы (Кернс-Сейр синдромы)
7. Генетика және гентика
8. Эпидемиология
9. Геномдық импринтинг ауруларының этиологиясы
10. Патогенездің жалпы заңдылықтары: молекулалық, жасушалық, ағзалық және ағзадық деңгейде

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 6 апта

7. Эдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бакылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№7

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 9 беті

- 1. Тақырыбы:** Аралық бақылау «Молекулалық биология» тақырыбы бойынша
- 2. Мақсаты:** «Молекулалық биология» курсы бойынша студенттердің білім деңгейін бағалау
- 3. Тапсырма:**
1. Ақуыздар. Құрлысы және қызметі, анықтамасы
  2. Аминқышқылдар. Құрлысы, әртүрлі радикалдар және түзілген немесе байланыстар: гидрофобты, гидрофильді, сутектік, иондық, вандервальс
  3. Пептидті байланыс
  4. Ақуыз құрлымының деңгейлері: бірінші реттік құрлыым, екінші реттік құрлыым; α-ширатпа, β-құрлыым, үшінші реттік құрлыым, төртінші реттік құрлыым
  5. Кеңістік құрлымын анықтайдын факторлар
  6. Лигандалар
  7. Ақуыз фолдингі-акуыздың посттранляциялық ақуыз модификациясы
  8. Фолдинг факторлары: шаперондар және фолдазалар
  9. Антишаперондар-приондар
  10. Нуклеин қышқылдары. Анықтамасы, қызметі және түрлері: а) нуклеотидтер – нуклеин қышқылдарының мономерлері. Құрлысы жіне түрлері, б) нуклеотид тізбектерін біріктіру ұстанымдары, в) құрлымың принциптер мен кеңістіктік құрлымы, г) РНҚ. РНҚ типтері. Құрлысы және қызметі, д) ДНҚ бөлімдері, ж) ДНҚ фракциясы.
  11. Генетикалық ақпараттың берілу типтері: жалпы, манадандырылған тыйым салынған. Молекулалық биологияның негізгі дөгмасы.
  12. Нуклеин қышқылдарының биосинтезі: ДНҚ репликациясы, ДНҚ транскрипциясы: этаптары, факторлары.
  13. Ақуыз биосинтезі – РНҚ трансляциясы: этаптары, факторлары.
  14. Рибосомалар. Құрлымың және қызметтік орталығы. Полисомалар.
  15. Жасушаның генетикалық аппараты. Гендер, жұқа құрлымы, жіктелуі.
  16. Эукариот және прокариот гендерінің құрлысы.
  17. Геном туралы түсінік. Эукариот геномы, адам прокариоттары
  18. Эукариот және прокариот гендерінің белсененділігін реттеу
  19. Мутациялар. Мутациялардың жіктелуі. Мутагенез. Мутагенез түрлері. Мутагенді факторлар. Антимутациялық механизмдер. ДНҚ репарациясы.
  20. Биомембранның. Молекулалық құрлысы және қызметі.
  21. Жасуша органеллаларының құрлысы және қызметі.
  22. жасуша ішілік тасымалының молекулалық механизмі: везикулалық және трансмембранның заттарадың тасымалдануы
  23. Жасушааралық түйісу, адгезия, жасушадан тыс матрица
  24. Жасуша циклы. G₁, G₂, S₁, M кезеңдері.
  25. Митоз. Фазалары және биологиялық маңызы.
  26. Жасуша циклінің реттелуінің молекулалық механизмі
  27. Молекулалық-генетикалық әдістер және оларды медицинада қолдану. Ген инженерлік технологиялар.
- 4. Орындау/бағалау түрі:** тестілеу, ауызша сұрау, жазбаша бақылау
- 5. БӘЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
- 6. Тапсыру мерзімі:** 7- апта
- 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
- 8. Бақылау:**
1. Тест сұрақтарына жауап беру.
  2. Жағдайлық есептерді шығару.

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 10 беті

3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№8.1

1. Тақырыбы: Қартаудың молекулалық механизмдері

2. Мақсаты: қартаудың молекулалық-генетикалық теориясын оқып үйрену

3. Тапсырма:

1. Қартаю – онтогенездің постэмбриональдық кезеңі

2. Қартаю теориясы: шолу

3. Қаратаудың негізгі молекулалық-генетикалық теориясы

4. Қорытынды

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӨЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 8- апта

7. Әдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.

2. Жағдайлық есептерді шығару.

3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№8.2

1. Тақырыбы: Прокариот және эукариоттардағы гендер экспрессиясының реттелуу механизмдері

2. Мақсаты: Прокариоттардағы оперондардың құрылымы мен жұмысы және эукариоттардағы гендік белсенділікті реттеу

3. Тапсырма:

1. Оперон құрылымының жалпы сыйзбанұсқасы

2. Лактозалық оперон – индуцибелді оперондарға мысал

3. Триптофанды оперон- респрессибельді оперондарға мысал

4. Эукариот гендеріндегі транскрипциялық, посттранскрипциялық белсенділігінің реттелуі

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӨЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 8- апта

7. Әдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.

2. Жағдайлық есептерді шығару.

3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру. **№8.1**

1. Тақырыбы: Қартаудың молекулалық механизмдері

2. Мақсаты: қартаудың молекулалық-генетикалық теориясын оқып үйрену

3. Тапсырма:

ОНТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 11 беті

1. Қартаю – онтогенездің постэмбриональдық кезеңі
  2. Қартаю теориясы: шолу
  3. Қаратаудың негізгі молекулалық-генетикалық теориясы
  4. Қорытынды
  4. **Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  5. **БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  6. **Тапсыру мерзімі:** 8- апта
  7. **Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  8. **Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№8.2

- 1. Тақырыбы:** Прокариот және эукариоттардағы гендер экспрессиясының реттелуу механизмдері
- 2. Мақсаты:** Прокариоттардағы оперондардың құрылымы мен жұмысы және эукариоттардағы гендік белсенділікті реттеу
- 3. Тапсырма:**
  1. Оперон құрылымының жалпы сызбанұсасы
  2. Лактозалық оперон – индуцибелді оперондарға мысал
  3. Триптофанды оперон- респрессибелді оперондарға мысал
  4. Эукариот гендеріндегі транскрипциялық, посттранскрипциялық белсенділігінің реттелуі
- 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
- 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
- 6. Тапсыру мерзімі:** 8- апта
- 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
- 8. Бақылау:**
  1. Тест сұрақтарына жауап беру.
  2. Жағдайлық есептерді шығару.
  3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
  4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

№9.1

- 1. Тақырыбы:** Генетика және кариотип туралы түсінік. Хромосомалар. Хромосомалардың құрылымдық деңгейлері. Кариотип
- 2. Мақсаты:** адамдардағы генетиканың негізгі терминологиясын, құрылышын және хромосманың ұйымдасу деңгейін, кариотипті және әртүрлі түрлерін жіктеу
- 3. Тапсырма:**
Терминдерді мазмұнындаңыз және анықтаңыз
  1. Доминанттылық және рецессивтілік
  2. гомо- және гетерозиготалылық
  3. гибридологиялық әдіс

ОНДҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 12 беті

4. Гибридтердің I, II, III ұрпағы
  5. Гендер: аллельді және аллельсіз
  6. Генотип және фенотип
  7. Өзгергіштік және тұқымқуалаушылық
  8. Тұқымқуалаушылық, тұқымкуалау типтері: аутосомды және жыныспен тіркес тұқым қуалау
  9. таза гаметалар
  10. Хромосомалар туралы түсінік
  11. Нуклеосома хромосомаларының ұйымдастыру
  12. Метафазалық хромосомалардың химиялық құрамы және құрылышы.
  13. Жасуша циклінің динамикасында хромосомалардың ұйымдастырылу деңгейлері
  14. Политенді хромосомалар
  15. Хромосома типтері
  16. Адам кариотипі. Құрылышы және анықтамасы
  17. Париж класификациясына сәйкес кариотиптің сипаттамасы
  18. Денвер класификациясына сәйкес кариотиптің сипаттамасы, комплиментарлық, полимерия, эпистаз
- 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
- 5. БӘЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
- 6. Тапсыру мерзімі:** 9- апта
- 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
- 8. Бақылау:**
- 1.Тест сұрақтарына жауап беру.
  - 2.Жағдайлық есептерді шығару.
  - 3.Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
  - 4.Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№9.2

- 1. Тақырыбы:** Белгілердің тұқым қуалау занұлдылықтары. Тіркесті тұқым қуалау. Т.Морган заңы. Жыныспен тіркескен тұқым қуалау
- 2. Мақсаты:** Тұқымкуалаушылықтың негізгі түрлерін оқып үйрену, Г.Мендель белгілелеген белгілердің тұқымкуалаушылық занұлдылықтарымен танысу
- 3. Тапсырма:**
  1. Тұқымкуалаушылықтың хромосомалық теориясының негізгі занұлдылықтарында Т.Морганның рөлі
  2. Т.Морган заңы
  3. Тұқымкуалаушылықтың хромосомалық теориясының ұстанымдары
  4. Тіркестұқым қуалау
  5. Жыныспен тірке тұқымкуалаушылық
- 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
- 5. БӘЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
- 6. Тапсыру мерзімі:** 9- апта
- 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
- 8. Бақылау:**
  - 1.Тест сұрақтарына жауап беру.
  - 2.Жағдайлық есептерді шығару.

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 13 беті

3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№10.1

1. Тақырыбы: Вирустардың генетикалық аппараты. Нано-биотехнология. Фармацевтикалық биотехнология

2. Мақсаты: ДНҚ-лы және РНҚ-лы вирустардың геномын сипаттаңыз. Био-нанотехнологияның мәні және оларды медицинада қолдану

3. Тапсырма:

1. Вирустар. ДНҚ вирустар және РНҚ вирустардың құрылышы.

2. ЖИТС, грип, гепатит, полимиелит, онковирустар құрылымына мысалдар

3. Вирустар геномы

4. Нано-биотехнология үдерістері

5. Биотехнологиялық үдерістердің негізгі этаптары.

6. Клиникалық (фармацевтикалық) биотехнологиялар

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӨЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 10- апта

7. Әдебиеттер: қолданбаны қараңыз

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.

2. Жағдайлық есептерді шығару.

3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.

4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№10.2

1. Тақырыбы: Фармакогенетика. Дәрілік препараттарға қарсы адамның тұқым қуалау аппаратының реакциясы

2. Мақсаты: Дененің белгілі бір дәрілерді қабылдауға реакциясының молекулалық-генетикалық механизмдерінің сипаттамасы. Дәрі-дәрмектен туындаған аурулардың сипаттамасы және таралуы

3. Тапсырма:

1. Фармакогенетика және фармакогенеомиканың анықтамасы

2. Дәрілер матаболизмі

3. «Тамак-дәрінің» өзара әрекеттесуі

4. Дәрілерден туындаған аурулар

5. КР тұқым қуалайтын аурулардың рөлі

6. Фармакотерапияның негізгі проблемалары

7. Экологиялық генетиканың қазіргі заманғы түсінігі

4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама

5. БӨЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген

6. Тапсыру мерзімі: 10-апта

7. Әдебиеттер: қолданбаны қараңыз

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 14 беті

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№11.1

1. Тақырыбы: Популяциялық генетика негіздері. Адам популяцияларындағы эволюциялық факторлар

2. Мақсаты: Популяциядағы генетикалық процестерді зерттеу, генетикалық полиморфизм құбылыс ретінде, популяцияның өзгергіштігін көрсетеді

3. Тапсырма:

1. Популяция, анықтамасы
2. Популяцияның экологиялық құрылымы
3. Популяцияның генетикалық құрылымы
4. Эволюциялық факторлар
5. Адам популяцияларының құрылымы, оның сипаттамалары мен түрлері
6. Харди-Вайнберг заны және оның медицина үшін маңызы
7. Генетикалық полиморфизм- популяциядағы генетиткалық түрлілікке сипаттама
8. Генетикалық полиморфизм түрлері: бейімделгіш және теңгерімді
9. Генетикалық жүк- рецессивті аллельдердің пайда болу көзі
10. Тұқым қуалайтын аурулардың геногеографиясы
4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
6. Тапсыру мерзімі: 11- апта
7. Эдебиеттер: қолданбаны қарандыз

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№11.2

1. Тақырыбы: Популяциялық генетика негіздері. Генетикалық полиморфизм

2. Мақсаты: Популяциядағы генетикалық процестерді зерттеу, генетикалық полиморфизм құбылыс ретінде, популяцияның өзгергіштігін көрсетеді

3. Тапсырма:

1. Популяция, анықтамасы
2. Популяцияның экологиялық құрылымы
3. Популяцияның генетикалық құрылымы
4. Элементарлық эволюциялық факторлар
5. Адам популяцияларының құрылышы, типтері және сипаттамасы: менделдік, демдер, изоляттар

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 15 беті

6. Харди-Вайнберг заңы және оның медицина үшін маңызы
  7. Генетикалық полиморфизм – популяцияның генетикалық әртүрлілігін сипаттау
  8. Генетикалық полиморфизм түрлері: бейімделгіш және теңгерімді
  9. Генетикалық жүк- рецессивті аллельдердің пайда болу көзі
  10. Тұқым қуалайтын аурулардың геногеографиясы
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 11- апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№12.1

- 1. Тақырыбы:** Адамның экогенетикасы. Биотрансформация ұғымының анықтамасы. Ксенобиотиктер биотрансформациясының кезеңдері. Оксидативті стресс. Биотрансформация гендері
  - 2. Мақсаты:** ксенобиотикалық биотрансформацияның негізгі кезеңдеріне сипаттама
  - 3. Тапсырма:**
    1. Экогенетика, пәні мен міндеттері
    2. Тұқымқуалайтын – ағзаның қоршаған орта әсеріне байланысты
    3. Ағзаның қоректік заттараға реакциясы
    4. Ағзаның физикалық, биологиялық факторларға реакциясы
    5. Биотрансформация ұғымына анықтама
    6. Ксенобиотикалық биотрансформация кезеңдері
    7. Тотығу стресssi. Биотрансформациялық гендер
  - 4. Орындау/бағалау түрі:** презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  - 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  - 6. Тапсыру мерзімі:** 12 апта
  - 7. Әдебиеттер:** қолданбаны қараңыз
  - 8. Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№12.2

- 1. Тақырыбы:** Фармацевтикалық биотехнология негіздері. Антибиотиктердің, вакциналардың, моноклинальды антиденелердің және т.б. биотехнологиясы
- 2. Мақсаты:** фармацияда қолданылатын биотехнология негіздерін оқып үйрену
- 3. Тапсырма:**

ОНДҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 16 беті

1. Биотехнология жайлы жалпы сипаттама
  2. Биотехнологияда қолданылатын биологиялық жүйелер
  3. Рекомбинантты микроорганизмдерден алынған дәрілер
  4. Иммобилизацияланған ферменттер
  5. Нормофлора препараттары
- Өсімдік текстес биологиялық өнімдер
4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  6. Тапсыру мерзімі: 12-апта
  7. Эдебиеттер: қолданбаны қараңыз
  8. **Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№13.1

1. **Тақырыбы:** Тұқым қуалайтын ауруларды лабораториялық анықтаудың әдістері
  2. **Мақсаты:** тұқымқуалайтын ауруларды лабораториялық диагностикалау әдістерінің мазмұнын оқып үйрену; тұқым қуалайтын аурулардың алдын алу әдістерін оқып үйрену
  3. **Тапсырма:**
    1. Кариптигеу әдістері
    2. Цитогенетикалық әдіс
    3. Молекулалық-цитогенетикалық әдіс, Fish-әдіс
    4. Биохимиялық әдіс
    5. Имунно-гистохимиялық әдіс
    6. ДНК әдістері-көлденен және туралы
    7. Пренатальды диакностика әдістерін сипаттау
      - А) амниоцентез
      - Б) кордоцентез
      - В) хорион биопсиясы
      - Г) УДЗ
    8. Медико-генетикалық кеңес беру
    9. ДНК диагностика
  4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
  5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
  6. Тапсыру мерзімі: 13- апта
  7. Эдебиеттер: қолданбаны қараңыз
  8. **Бақылау:**
    1. Тест сұрақтарына жауап беру.
    2. Жағдайлық есептерді шығару.
    3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
    4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.
- Қосымша:** Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 17 беті

№14.1

- 1. Тақырыбы:** Фармациядағы заманауи молекулалық генетикалық әдістер
- 2. Мақсаты:** медицинада молекулалық-генетикалық әдістерді қолдану және мазмұнын оқып үйрену
- 3. Тапсырма:**
  1. Молекулалық-генетикалық зерттеу әдістерінің анықтамасы
  2. ДНҚ үлгілерін алу этаптары (РНҚ): ДНҚны оқшаулау, ДНҚ рестрикциясы, ДНҚны көшірмелу
  3. ПТР әдістері, ДНҚ зондтарының гибридизациясы, ДНҚны клондау, секвендеу және т.б.
  4. ДНҚ әдістерін зерттеу
  5. Тікелей ДНҚ әдістерін зерттеу
  6. Тұқым қуалайтын ауруларды диагностикалаудың жанама әдістері.
  7. ДНҚ фингерпринтинг әдістері
  8. Кариотиптеу
  9. Рекомбинантты ДНҚ технологиялары.
    - НҚ гибридизациясы
    - ДНҚны клондау
    - клондалған ДНҚны секвендеу
    - трансгеноз түсінігі
4. Орындау/бағалау түрі: презентация, реферат, глоссарий, буклет, баяндама
5. БӘЖ-дің орындалу критерилері: силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
6. Тапсыру мерзімі: 14- апта

8. Бақылау:

1. Тест сұрақтарына жауап беру.
2. Жағдайлық есептерді шығару.
3. Кеспе сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
4. Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

Қосымша: Тақырып бойынша ауызша сұрақтарға жауап беру

№15

- 1. Тақырыбы:** Аралық бақылау «Медициналық генетика» тақырыбы бойынша
- 2. Мақсаты:** «Жалпы және медициналық генетика» курсы бойынша студенттердің білім деңгейін бағалау
- 3. Тапсырма:**
  1. Генетика. Оқудың мәні мен міндеттері
  2. Тұқымқуалушылық және тұқымқуалу белгілері.
  3. Тұқымқуалашылықтың белгілері: а) Г.Менделъ зандары. Тұқымқуалашылықтың хромосомалық теориясы, б) Тіркес тұқымқуалу. Т.Морган зандары. Тұқым қуалайтын материалды рекомбинациялау. Кроссинговер, в) Жыныспен тіркес тұқым қуалуа
  4. Жыныс генетикасы
  5. Хромосома туралы түсінік. Хромосома ұйымының деңгейі. Кариотип туралы түсінік. Кариотиптердің жіктелуі
  6. Генотип және фенотип. Кариотиптің қалыптасуына тұқым қуалаушылық пен қоршаған ортаның әсері: а) гендердің өзара әрекеттесуі, б) хромосомалық, в) мультифакторлық

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 18 беті

7. Тұқымкуалайтын аурулар: медициналық патологияда жалпы туындастын механизмдері: а) гендік, б) хромосомалық, в) мультифакторлық.
8. Өзгергіштік. Өзгергіштік типтері: а) фенотиптік: модификация және кездейсоқ өзгергіштік, б) генотиптік: комбинативті және мутациялық, в) генеративті және соматикалық
9. Жеке даму генетикасы
10. Онкогенетика
11. Экогенетика
12. Популяциялық генетика: а) популяция туралы түсінік. Адамдарда популяция типтері, б) популяцияның экологиялық құрылымы, в) популяцияның генетикалық құрылымы. Генефонд. Панмиксия., г) эволюциялық факторлардың элементі: мутациялық үдеріс, популяция толқыны, оқшаулану, гендер ағыны, табиғи сұрыптау,. Гендер дрейфі, популяцияның генетикалық қалыптылығы. Харди-Вайнберг заны. Популяциялардың генетикалық өзгергіштігі. Генетикалық жүйе популяциялардың генетикалық полиморфизмі.
13. Адам генетикасын зерттеу әдістері
14. Тұқым қуалайтын ауруларды лабораториялық алдын алу және болжау әдістері. Молекулалық-генетикалық зерттеу әдістеріне сипаттама.
15. ДНҚ сынамаларын алу кезеңдері (РНҚ): ДНҚны оқшаулау, ДНҚ рестрикциясы, ДНҚ амплификациясы.
16. ПТР әдістері, ДНҚ зондының гибридизациясы, ДНҚны клондау, секвендеу т.б.
17. ДНҚны зерттеу әдістері
18. Тікелей ДНҚ әдістері
19. Тұқым қуалайтын ауруларды диагностикалаудың жанама әдістері.
20. ДНҚ фингенпринтинг әдісі
21. Кариотиптеу
22. Рекомбинантты ДНҚ технологиялары
23. НҚ гибридизациясы
24. ДНҚ клондау
25. ДНҚ клондауды секвендеу
26. Трансгеноз туралы түсінік
- 4. Орындау/бағалау түрі:** тестілеу, ауызша сұрау, жазбаша бақылау
- 5. БӨЖ-дің орындалу критерилері:** силлабусының 21-26 бетінде көрсетілген
- 6. Тапсыру мерзімі:** 15- апта
- Қосымша 1**
- 7. Әдебиет:**
- Қазақ тілінде:**
- Негізгі:**
- Клетканың молекулалық биологиясы. 2 т. : оқулық / Б. Альбертс [т.б.] ; ағылшын тіл. ауд. Ә. Ережепов. - 6- бас. - Алматы :Дәүір, 2017. - 660 б. с.
  - Batyrova, K. I. Introduction to biology = Введение в биологию : textbook / K. I. Batyrova, D. K. Aydarbaeva. - Almaty : Association of higher educational institutions of Kazakhstan, 2016. - 316 p.
  - Cooper, Geoffrey M. The cell a molecular approach: textbook / Geoffrey M. Cooper, Robert E. Hausman. - 7th ed. - U. S. A. : Boston University, 2016. - 832 p.
  - Jorde, lynn B. Medical genetics : textbook / Lynn B. Jorde, John C. Carey, Michael J. Bamshad. - 5th ed. - Philadelphia : Elsevier, 2016. - 356 P.
  - Molecular biology of the cell: textbook / B. Alberts [and etc.]. - 6th ed. - New York : Garland Science, 2015. - 1342 p.

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 19 беті

6. Нұрғазы, Қ. Ш. Молекулалықбиология: оқулық / Қ. Ш. Нұрғазы, У. К. Бисенов. - Алматы :Эверо, 2016. - 428 бет.
7. Есиркепов, М. М. Молекулярная биология клетки: учеб. пособие / М. М. Есиркепов ; М-во здравоохранения РК; Учеб.-методическое об-ние мед. вузов РК. - Караганда : ИП "Изд-во АҚНҮР", 2013. - 146 с.
8. Әбилаев, С. А. Молекулалықбиологияжәнегенетика: оқулық / С. А. Әбилаев. - 2-бас. түзет., жәнетолықт. - Шымкент : ЖШС "Кітап", 2010. - 388 бет с.
9. Притчард, Дориан Дж. Наглядная медицинская генетика: учеб. пособие / Дориан Дж. Притчард, Брюс Р. Корф ; пер. с англ. под ред. Н. П. Бочкова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2009. - 200 с.

Қосымша әдебиеттер:

1. Муминов, Т. А.Молекулярлықбиологиянегіздері: лекциялар курсы / Т.А.Муминов, Е.У.Қуандыков,М.Е.Құлманов ; қаз.тіл.ауд.Н. М. Малдыбаева,Т.А.Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2017. - 388 б. с.
2. Основы молекулярной биологии: курс лекций / под ред.Т.А.Муминов ;Т.А.Муминов [и др.]. - 2-е изд., испр. и доп. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2017. - 556 с.
3. Куандыков, Е. Ә. Негізгімолекулалық–генетикалықтерминдердіңорысша-қазақшасөздігі - Алматы :Эверо, 2012. - 112 бет
4. Муминов, Т. Основы молекулярной биологии : курс лекций. - Алматы : Эффект, 2007

Электронды басылымдар:

- 1.Акуленко, Л. В.Биология медициналық генетика негіздерімен [Электронный ресурс] : мед. училищелер мен колледждергеарн. оқулық / Л. В. Акуленко, И. В. Угаров ; қазақтіл. ауд. Қ. А. Естемесова. - Электрон. текстовые дан. (43.6Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 416 б. с.
- 2.Кульбаева, Б. Ж. Методы геномных технологий [Электронный ресурс] : лекций / Б. Ж. Кульбаева, М. М. Есиркепов, А. А. Амирбеков. - Электрон. текстовые дан. (578 Мб). - Шымкент : Б. и., 2012. - 70 с. эл. опт. диск
- 3.ЖолдасовК.Т.Жасушаныңтұқымқуалаунау негізініңқұрылымымен қызыметі [Электрондыресурс] :оқуқұралы.- Шымкент, 2012.- 1 эл.опт. диск (CD-ROM)
- 4.Кульбаева, Б. Ж. Генетический материал клетки. Структура и функции [Электронный ресурс] : учеб. пособие; ЮКГФА. - Электрон. текстовые дан. (24,0 Мб). - Шымкент : Б. и., 2011. - 173 эл. опт. диск (CD-ROM).
- 5.Кульбаева, Б. Ж. Патологическая анатомия генома [Электронный ресурс] : учеб.-наглядное пособ. - Электрон. текстовые дан. (0,98 Мб). - Шымкент : Б. и., 2011. - 86 с. эл. опт. диск (CD-ROM).
6. Кульбаева, Б. Ж. Информационные макромолекулы, Белки и нуклеиновые кислоты. Структура и функции [Электронный ресурс] : учеб. пособие; ЮКГФА. - Электрон. текстовые дан. (17,7 Мб). - Шымкент : Б. и., 2011. - 135 с. эл. опт. диск (CD-ROM).
- 7..Куандыков Е. О. Молекулалық биология негіздері / Куандыков Е. О., Аманжолова Л. 2020. - 229 с.

https://www.elib.kz/ru/search/read_book/884/

8. Куандыков Е. О. Медициналық биология және генетика /Куандыков Е. О., 2020 -313 с.
https://www.elib.kz/ru/search/read_book/882/

9. Куандыков Е. О. Молекулалық биология және генетикадан тестік тапсырмалар жинағы / Куандыков Е. О., Альмухамбетова С. К., Кашаганова Ж. А., Нурпейисова И. К., Таракова К. А., 2020.-405 с.https://www.elib.kz/ru/search/read_book/889/

Орыс тілінде:

Негізгі :

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	46/ 36 беттің 20 беті

1. Генетика. Учебник для ВУЗов/Под ред. Академика РАМН В.И. Иванова – М.: ИКЦ «Академкнига», 2006-638с.: ил.

2. Муминов Т. Основы молекулярной биологии: курс лекций.-Алматы: Эффект, 2007.

Қосымша :

1. Иванюшкин А.Я., Игнатьев В.Н., Коротких Р.В., Силуянова И.В.Изд-во Прогресс, М.. 2008г.

2. У. Клаг, М. Каммингс. Основы генетики – М.: Техносфера, 2009г.

3. Основы молекулярной биологии клетки. Учебник. Зтомах. Б.Альбертс и др., Изд-во OZON.RU, 2018г.

Ағылшын тілінде:

1.Jorde L. B., Carey J.C., Bamshad M. J. Medical Genetics, Elsevier, 2015

2.Cooper G. M., Hausman R. E. The Cell: a Molecular Approach. - Sinauer Associates, 2015

3.Genetics [Текст] = Генетика : textbook / D. K. Aydarbaeva [and etc.]. - Almaty : Association of hiighereducationalinstitutions of Kazakhstan, 2016. - 244 p

4.Alberts B. [et al.]. Molecular Biology of the CELL - 3th ed., 2014

5.Batyrova, K. I. Introduction to biology [Текст] = Введение в биологию : textbook / K. I.Batyrova, D. K. Aydarbaeva. - Almaty : Association of hiighereducationalinstitutions of Kazakhstan, 2016. - 316 p.

Қосымшаәдебиет

1.Schumm, Dorothy E. Core Concepts in clinical Molecular biology [Текст] :монография / Dorothy E. Schumm. - First Edition. - New York : Lippincott - Raven Publishers Philadelphia, 1997. - 74 p.

Электронды басылымдар:

1. Lodich, H. Molecularcell [Электронный ресурс]: научное издание / H. Lodich. - Электрон. текстовые дан. (10,4 Мб). - Б. м. : Б. и., 2003

2. PrimerofMolecularGenetics [Электронный ресурс]: учебник. - Электрон. текстовые дан. (10,5 Мб). - М. : Б. и., 1992

3. Clote, P. Computational molecular biology FP. Clote, R. Backofen [Электронный ресурс] : научное издание / P. Clote, R. Backofen. - Электрон. текстовые дан. (13,2 Мб). - Б. м. : Б. и., 2000

4. Glossary, Lodish H. Molecular Cell biology [Электронный ресурс] : словарь / Lodish H. Glossary. - Электрон. текстовые дан. (11,1 Мб). - Б. м. : Б. и., 2003

5. Watson, J. D. Molecular Biology of the gene [Электронный ресурс] : научное издание / J. D. Watson. - Fifth edition. - Электрон. текстовые дан. (30,2 Мб). - Б. м. : Б. и., 2004

Электронды деректер базалары

№	Атауы	Сілтеме
1	Электронды кітапхана	http://lib.ukma.kz
2	Республикалық жоғары оқу орындары аралық электронды кітапхана	http://rmebrk.kz/
3	«Студент кеңесшісі» Медициналық ЖОО электронды кітапханасы	http://www.studmedlib.ru
4	«Параграф» ақпараттық жүйе «Медицина» бөлімі	https://online.zakon.kz/Medicine
5	Ғылыми электрондық кітапхана	https://elibrary.ru/
6	«BooksMed» электронды кітапханасы	http://www.booksmed.com
7	«Web of science» (Thomson Reuters)	http://apps.webofknowledge.com

ОҢТҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 21 беті

8	«Science Direct» (Elsevier)	https://www.sciencedirect.com
9	«Scopus» (Elsevier)	www.scopus.com
10	PubMed	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed

Интернет-ресурстар:

- Генетика. Учебник для ВУЗов/Под ред. Академика РАМН В.И. Иванова – М.: ИКЦ «Академкнига», 2011-638с.: ил.
- Мушкамбиров Н.Н., Кузнецов С.Н. Молекулярная биология. Учебное пособие для студентов медицинских вузов, 3-е изд-е, Москва: Наука, 2016, 660с.
- У. Клаг, М. Каммингс. Основы генетики – М.: Техносфера, 2009 г.
- Курчанов.А. Генетика человека с основами общей генетики: учеб. пособие -СПб, 2009г.
- Альбертс Б. ,Брей Д., Хопкин К.Основы молекулярной биологии клетки. Учебное издание. 2-е изд., испр., пер. с англ. 768ст. 2018г.
- Спирин А.С. Биосинтез белков, Мир РНК и происхождение жизни.
- Спирин А.С. Молекулярная биология. Структура рибосом и биосинтез белка. – М.: (электронный учебник).

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.):

- Тест сұрақтарына жауап беру.
- Жағдайлық есептерді шығару.
- Кесте сұрақтарын тақырып бойынша толтыру.
- Тапсырмада көрсетілген сұрақтарға жауап беру.

ОНДҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 22 беті

ОНДҮСТИК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	46/
Білім алушылардың өзіндік жұмысы үшін әдістемелік нұсқаулар	36 беттің 23 беті